

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi merimiesten vuosilomalain, merityöaikalain ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merimiesten vuosilomalakia, merityöaikalakia ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettua lakia. Merimiesten vuosilomalakiin ehdotetun muutoksen mukaan työntekijällä olisi oikeus saada vuosilomaa kaksi ja puoli arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta heti työsuhteen alkamisesta lähtien. Muutoksen myötä merimiesten vuosilomasäännökset vastaisivat Kansainvälisen työjärjestön yleiskokouksen hyväksymän merityötä koskevan yleissopimuksen ja EU:n merityödirektiivin lomaoikeutta koskevia vaatimuksia.

Merityöaikalain säännösten pakottavuutta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtakunnallisten työmarkkina-

järjestöjen oikeutta sopia ylityön korvaamisesta laajennetaan. Lisäksi lain poikkeuslupia koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi.

Esityksessä ehdotetaan yhtenäistettäväksi kunkin kolmen lain säännökset siitä, ettei työehtosopimusten määräyksillä voida vähentää kansainvälisesti sovittuja tai säädettyjä tasoja. Lisäksi yhtenäistettäisiin säännökset lakien nähtävänäpidosta työpaikoilla ja täydennettäisiin työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain säännöstä vuorokautisesta lepoajasta. Lakeihin ehdotetaan myös joitakin teknisiä muutoksia.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1 Merimiesten vuosilomalaki

Merimiesten vuosilomalakia (433/1984) sovelletaan tietyin poikkeuksin työhön, jota työntekijä tekee sopimuksen perusteella työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan suomalaisessa aluksessa tai työnantajan määräyksestä väliaikaisesti muualla.

Merimiesten vuosilomalain 2 §:n 1 momentin mukaan työntekijällä on oikeus saada lomaa kaksi ja yksi kuudesosa arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Työntekijällä, jonka työsuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti yli vuoden, on oikeus saada lomaa kaksi ja puoli arkipäivää kultakin tämän jälkeiseltä täydeltä loman-

määräytymiskuukaudelta. Jos loman pituutta laskettaessa lomapäivien luvuksi ei tule kokonaisluku, on päivän osa annettava täytenä lomapäivänä.

Lain 2 §:n 3 momentin mukaan täydeksi lomanmääräytymiskuukaudeksi katsotaan sellainen kalenterikuukausi, jonka aikana työntekijä on ollut työnantajan työssä vähintään neljänätoista päivänä.

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleiskokous hyväksyi vuonna 2006 merityötä koskevan konsolidoidun yleissopimuksen, jonka tarkoituksena on vahvistaa merenkulkualan työtä koskevat yhtenäiset ja johdonmukaiset vähimmäisnormit sekä uudistaa ILO:n aikaisemmat merenkulkualan yleissopimukset. Yleissopimuksen mukaan merenkulkijoiden erityinen loman tarve on otettava asianmukaisesti huomioon, ja palkallisen vuosiloman

pituus on oltava vähintään kaksi ja puoli kalenteripäivää työssäkäyntikuukautta kohden (luku 2, sääntö 2.4, A2.4, 2 kohta).

Neuvoston direktiivillä 2009/13/EY pannaan täytäntöön merenkulkualan kansainvälisten työmarkkinaosapuolten (European Community Shipowners' Associations, EC-SA ja European Transport Workers' Federation, ETF) 19 päivänä toukokuuta 2008 tekemä sopimus merityötä koskevasta yleissopimuksesta, 2006. Direktiivissä on merenkulkijan vuosilomaoikeudesta samansisältöinen säännös kuin ILO:n merityösopimuksessa.

Lain 2 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työntekijällä olisi oikeus saada vuosilomaa kaksi ja puoli arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta heti työsuhteen alusta. Lomanmääräytymiskuukaudelta määräytyvien lomapäivien lukumäärä ei enää olisi riippuvainen työsuhteen pituudesta. Jos loman pituutta laskettaessa lomapäivien luvuksi ei tule kokonaisluku, on päivän osa annettava täytenä lomapäivänä niin kuin tähänkin saakka. Lain 18 §:n 2 momentin säännöstä lomakorvauksesta työsuhteen päättyessä ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti. Ehdotetuilla muutoksilla Suomen lainsäädäntö saatettaisiin vastaamaan merityötä koskevan yleissopimuksen, 2006, määräyksiä, ja este sopimuksen ratifioinnille tältä osin poistuisi. Samalla toteutettaisiin neuvoston merityödirektiivin vaatimukset.

Merimiesten vuosilomalain 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa, 4 ja 12 §:ssä sekä 19 §:n 3 momentissa säädetään reservin harjoituksesta, asevelvollisista ja asevelvollisuusajasta. Yhdenvertaisuussyistä mainittuihin säännöksiin ehdotetaan lisättäväksi rinnasteisiksi maininnat täydennyspalveluksesta, siviilipalvelusvelvollisista ja siviilipalvelusajasta.

Lain 3 §:n 2 momentin 5 kohdassa, 6 §:ssä ja 16 §:n 2 momentissa olevat termit äitiys-, isyys- tai vanhempainloma muutettaisiin termeiksi äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainvapaa sairausvakuutuslain (1224/2004) ja ehdotetun merityösopimuslain (HE 174/2010 vp.) mukaisesti.

Merimiesten vuosilomalain 3 §:n 2 momentin 13 kohdassa oleva termi tietopuolinen koulutus muutettaisiin termiksi tietopuolinen

opetus, joka vastaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) säännöksiä.

Lain 17 §:n 2 momentissa säädetään työnantajan oikeudesta saada korvausta valtion varoista vapaiden matkojen kustannuksista. Momenttia ehdotetaan täydennettäväksi vastaamaan merityösopimuslakiin ehdotettua 3 luvun 4 §:n 2 momenttia. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan korvausta matkakustannuksista haettaisiin kirjallisesti työ- ja elinkeinoministeriöltä. Momenttia täydennettäisiin myös muutoksenhakua koskevalla säännöksellä. Valitusoikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisesti.

Merimiesten vuosilomalain 24 §:n 4 momentin mukaan työehtosopimuksella ei ole mahdollista sopia työehtojen poikkeuksista, jotka ovat ristiriidassa Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen kanssa. Sopimusoi-keutta ehdotetaan rajoitettavaksi siten, että työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, olisi mitätön. Työehtosopimusten määräysten sijasta olisi tällaisessa tilanteessa noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä. Jos tämä ei ole mahdollista, sovellettaisiin työehtosopimusmääräysten asemesta säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvälisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpantu Euroopan unionin säädökset. Vastaavansisältöinen säännös on ehdotetussa merityösopimuslaissa.

Lain 26 §:ssä säädetään ulkomaalaiselle työnantajalle myönnettävästä poikkeuslupasta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että poikkeusta ei voitaisi myöntää 2 §:ssä säädetystä vuosiloman pituudesta. Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin muutoksenhakua koskevalla säännöksellä. Valitusoikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Merimiesten vuosilomalain 29 §:ssä säädetään kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten nähtävänäpidosta aluksessa tai muussa sopivassa paikassa. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantajan on pidettava kyseinen laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden

vapaasti saatavilla työpaikalla. Säännös vastaisi ehdotetun merityösopimuslain 13 luvun 15 §:ää. Lisäksi 29§:ään ehdotetaan lisättäväksi velvollisuus pitää asiakirjat nähtävillä myös englanninkielisinä ulkomaanliikenteessä toimivissa aluksissa.

Lain katselmusta koskeva 36 § ehdotetaan kumottavaksi, koska katselmusjärjestelmästä on luovuttu. Merimieskatselmuslaki (1005/1986) on kumottu laivaväen luetteloinnista annetulla lailla (1360/2006).

Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi teknisiä muutoksia lain 1 §:n 3 momenttiin, 3 §:n 2 momentin 4 ja 12 kohtaan sekä 26 ja 27 §:ään.

1.2 Merityöaikalaki

Merityöaikalain (296/1976) 16 §:ssä säädetään ministeriön oikeudesta myöntää poikkeus merityöaikalain soveltamisesta yksittäistapauksessa, 16 a §:ssä säädetään ulkomalaiselle työnantajalle myönnettävästä poikkeusluvasta ja 16 b §:ssä poikkeusluvasta. Mainitut poikkeuslupia koskevat pykälät ehdotetaan kumottaviksi, koska ILO:n merityösopimuksessa ei sallita poikettavan vähimmäislepoaikoja koskevista vaatimuksista.

Lain 20 b §:ssä säädetään valtakunnallisten työmarkkinajärjestöjen oikeudesta sopia lain muutoin pakottavista säännöksistä poiketen. Pykälän 1 momentin mukaan tällaisella työehtosopimuksella voidaan poiketa 12 ja 14 §:n säännöksistä niiden työntekijöiden osalta, joiden työ- ja vapaa-aikajaksot määräytyvät työehtosopimukseen perustuvan vuorottelujärjestelmän mukaan. Tältä osin työmarkkinajärjestöjen sopimisoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi siten, että työmarkkinajärjestöt voisivat sopia ylitöiden korvaamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Merityöaikalain 20 b §:n 4 momentin mukaan työehtosopimuksella ei ole mahdollista sopia työehtojen poikkeuksista, jotka ovat ristiriidassa Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen kanssa. Sopimusoikeutta ehdotetaan rajoitettavaksi samoin kuin merimiesten vuosilomalain 24 §:n 4 momentin kohdalla on edellä mainittu.

Lain 21 §:n nähtävänäpitoa koskevasta säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi velvollisuus pitää nähtävillä lain 20 b §:n nojalla

sovitut työehtosopimusmääräykset, koska tästä velvollisuudesta säädetään työehtosopimuslain (436/1946) 12 §:ssä. Koska merityöaikalain 16 ja 16 a §:n mukaisista poikkeusluvuista ehdotetaan luovuttavaksi, ehdotetaan nähtävänäpitoa koskevasta säännöksestä poistettavaksi velvollisuus pitää työnantajalle myönnetty poikkeuslupa nähtävänä. Muilta osin nähtävänäpitosäännös ehdotetaan yhtenäistettäväksi siten kuin merimiesten vuosilomalain 29 §:n säännöksen kohdalla on mainittu.

Lisäksi lain 14 §:n 2 momentin ja 19 b §:n 3 momentin lakiviittaukset ehdotetaan korjattaviksi.

1.3 Laki työajasta kotimaan liikenteen aluksissa

Työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 8 §:n 1 momentissa säädetään ministeriön oikeudesta myöntää yksittäistä tapausta koskeva poikkeuslupa vuorokautisesta enimmäistyöajasta. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Lain vahtihenkilöstön vuorokautista lepoaikaa koskeva 12 §:n 3 momentti ehdotetaan täydennettäväksi vastamaan merityöaikalain 9 a §:n 3 momenttia.

Työajasta kotimaan liikenteen aluksissa annetun lain 22 §:n 4 momentin mukaan työehtosopimuksella ei ole mahdollista sopia työehtojen poikkeuksista, jotka ovat ristiriidassa Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen kanssa. Sopimusoikeutta ehdotetaan rajoitettavaksi samoin kuin merimiesten vuosilomalain 24 §:n 4 momentin kohdalla on edellä mainittu.

Lain 24 §:ssä säädetään säädösten nähtävänäpidosta aluksessa tai muussa sopivassa paikassa. Nähtävänäpitosäännöksen sanamuoto ehdotetaan yhtenäistettäväksi merimiesten vuosilomalain 29 §:ään ehdotetun sanamuodon kanssa, kuitenkin ilman velvollisuutta pitää asiakirjat nähtävillä myös englanninkielisinä.

Lisäksi lain 7 §:n 1 momentin ja 16 §:n 1 momentin lakiviittaukset ehdotetaan korjattaviksi.

2 Esityksen taloudelliset vaikutukset

Merimiesten vuosilomalakiin ehdotetun muutoksen mukaan työntekijällä olisi oikeus saada vuosilomaa kaksi ja puoli arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta heti työsuhteen alusta aikaisemman kahden ja yhden kuudesosan arkipäivän sijaan. Muutos merkitsisi sitä, että työsuhteen ensimmäisen vuoden aikana vuosilomaa kertyisi neljä arkipäivää enemmän kuin voimassa olevan lain mukaan. Täten työnantaja menettäisi työsuhteen ensimmäisen vuoden aikana neljän arkipäivän työpanoksen jokaista alkavaa työsuhdetta kohden.

Työmarkkinajärjestöjen ylitöiden korvaamista koskevan sopimisoikeuden laajentamisella annetaan työmarkkinajärjestöille mahdollisuus ottaa työehtosopimusratkaisuissa huomioon alan erityisolosuhteet. Ehdotuksella pyritään turvaamaan alan toimintaedellytyksiä muuttuneissa olosuhteissa.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivan merimiesasiain neuvottelukunnan kanssa.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esityksessä merityösopimuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ehdotetaan uudistettavaksi merimieslaki kokonaisuudessaan. Tärkeimmät sisällölliset muutokset koskevat epätyypillisessä työsuhteessa

olevia työntekijöitä, työntekijöiden kotimatka-aoikeuksia ja työnantajan velvollisuutta korvata työntekijän sairaanhoitokustannuksia. Myös työsuhteen perusteettomaan päättämiseen liittyviä vahingonkorvausta koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi. Merimiesten vuosilomalaisissa, merityöaikalaisissa ja työajasta kotimaanliikenteen aluksessa annetussa laissa on viittaussäännöksiä voimassa olevaan merimieslakiin. Esityksessä ehdotetaan viittaussäännösten muuttamista vastaamaan ehdotetun merityösopimuslain säännöksiä.

Eduskunnassa hyväksytyssä hallituksen esityksessä laiksi laivaväen lääkärintarkastuksista (HE 102/2010 vp) ehdotetaan säädettäväksi uusi laki edistämään merenkulun turvallisuutta. Lailla selkeytettäisiin nykyistä lainsäädäntöä ja saatettaisiin laivaväen lääkärintarkastuksia koskevat asetustasoiset säännökset lain tasolle perustuslain edellyttämällä tavalla. Laivaväelle tehtävällä lääkärintarkastuksella varmistettaisiin laivaväen terveydentilan soveltuvuus aluksessa tehtävään työhön. Esityksessä ehdotetaan viittaussäännöksen muuttamista vastaamaan laivaväen lääkärintarkastuksista annettavan lain säännöksiä.

5 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**merimiesten vuosilomalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merimiesten vuosilomalain (433/1984) 36 § ja
muutetaan 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentin 2, 4, 5, 12 ja 13 kohta, 4, 6, 12 ja 14 §, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 19 §:n 3 momentti, 24 §:n 4 momentti sekä 26, 27 ja 29 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentin 4 kohta laissa 782/1988 ja 5 kohta laissa 1441/1992, 4 § osaksi laissa 592/1986, 6 § ja 16 §:n 2 momentti laissa 592/1986, 14 ja 27 § osaksi laissa 334/1996, 26 § laissa 334/1996, 17 §:n 2 momentti laissa 954/2000 ja 24 §:n 4 momentti laissa 153/2001, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta myöskään työhön, jota on pidettävä pelkästään tilapäisenä tarkastus-, huolto-, luotsaus- tai muuna näihin rinnastettavana työnä tai jota tehdään seuraamatta alusta vain sen ollessa kiinnitettynä laituriiin tai varmalla ankkuripaikalla, jos mainitut työt kuuluvat vuosilomalain (162/2005) alaan.

2 §

Vuosiloman pituus

Työntekijällä on oikeus saada vuosilomaa kaksi ja puoli arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskaudelta. Jos loman pituutta laskettaessa lomapäivien luvuksi ei tule kokonaisluku, on päivän osa annettava täytenä lomapäivänä.

3 §

Työssäolopäivien veroiset päivät

Työssäolopäivien veroisina pidetään myös niitä päiviä, joina työntekijä työsuhteen keskeyttäessä on ollut estynyt suorittamasta työtä:

2) kertausharjoituksen, ylimääräisen palveluksen tai täydennyspalveluksen takia, jos hän on palannut työhön välittömästi tällaisen esteen lakattua;

4) työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tai laivaväen lääkärintarkastuksista annetussa laissa (/) tarkoitetun tai työnantajan määräämän tai sairaudesta taikka tapaturmasta johtuvan lääkärintarkastuksen vuoksi;

5) erityisopimuslain (/) 5 luvussa säädetyn äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan aikana;

12) opintovapaalaissa (273/1979) tarkoitettuna opintovapaan johdosta, kuitenkin enintään 30 päivää kahden peräkkäisen lomanmääräytymiskauden ajalta, jos työntekijä on välittömästi opintovapaan jälkeen palannut työnantajan hänelle osoittamaan työhön;

13) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukaiseen, voimassa olevan oppisopimuksen edellyttämään tietopuoliseen opetukseen osallistumisen takia;

4 §

Vuosilomaoikeus

Työntekijällä on oikeus vuosilomaan kuuden täyden lomanmääräytymiskauden ku-

luttua työsuhteen alkamisesta ja tämän jälkeen aina kuuden kuukauden välein (*lomanmääräytymiskausi*) edellisen vuosilomaoiden syntymisestä.

Jos työntekijä on ollut merityösopimuslain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla hoitovapaalla, opintovapaalla, asevelvollisena varusmiespalvelustaan tai siviilipalvelusvelvollisena siviilipalvelustaan suorittamassa taikka jostain muusta tällaisesta syystä työsuhteen kestäessä estynyt suorittamasta työtä aikana, jota 3 §:n mukaan ei pidetä työssäoloajan veroisena vuosilomaa määrättäessä, alkaa uusi kuuden täyden lomanmääräytymiskauden pituinen jakso, jollei toisin sovita, 1 momentissa säädetystä poiketen, kun työntekijä palaa takaisin työhön.

6 §

Vuosiloman antaminen eräissä tapauksissa

Edellä 5 §:ssä säädetystä riippumatta voidaan työntekijälle antaa vuosiloma tai sen osa merityösopimuslain 5 luvussa tarkoitetun äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan taikka hoitovapaan yhteydessä.

Jos työntekijällä on kertynyttä vuosilomaa 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun lomanmääräytymiskauden alkaessa hänen palatessaan työhön, voidaan tämä loma antaa mainitulta lomanmääräytymiskaudelta annettavan vuosiloman yhteydessä.

12 §

Asevelvollisuus- ja siviilipalvelusajan vaikutus työsuhteen jatkumisaikaan

Edellä 2 §:n 1 momentissa ja jäljempänä 19 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työsuhteen jatkumisaikaan ei lueta sitä aikaa, jona työ on keskeytynyt sen johdosta, että työntekijä on ollut asevelvollisena suorittamassa varusmiespalvelusta tai siviilipalvelusvelvollisena siviilipalvelusta.

14 §

Luontoisedut vuosiloman aikana

Palkkaan kuuluvat luontoisedut on vuosiloman aikana annettava vähentämättöminä.

Jos työntekijä ei loman aikana käytä hyväkseen luontoisetuja, hänellä on oikeus saada niistä rahakorvaus myös sunnuntailta, kirkolliselta juhlapyhältä, itsenäisyyspäivältä, joulun- ja juhannusaatolta, pääsiäislauantailta sekä vapunpäivältä. Jollei luontoisedun suuremmasta rahakorvauksesta ole sovittu, se lasketaan niiden perusteiden mukaan, jotka työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa varattuun merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen.

16 §

Vuosilomamatkat

Työntekijällä ei kuitenkaan ole oikeutta 1 momentissa tarkoitettuihin vapaisiin matkoihin, jos hän on aikaisemmin saman lomanmääräytymiskauden aikana saanut vastaavan etuuden, eikä myöskään sellaiselta lomanmääräytymiskaudelta, jonka aikana hän on käyttänyt merityösopimuslain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn oikeuden vapaisiin matkoihin, jos vuosiloma tai sen osa on annettu 6 §:n mukaisesti merityösopimuslain 5 luvussa tarkoitetun äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan taikka hoitovapaan yhteydessä.

17 §

Vapaiden matkojen kustannukset ja matkojen järjestäminen

Edellä 16 §:ssä tarkoitetut matkat järjestää työnantaja. Hakemus matkakustannusten korvaamisesta tehdään kirjallisesti työ- ja elinkeinoministeriölle. Työnantajan oikeus korvaukseen valtion varoista raukeaa, jollei sitä ole haettu yhden vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana oikeus korvaukseen on syntynyt. Työ- ja

elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutos siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

18 §

Lomakorvaus työsuhteen päättyessä

Lomakorvauksena on kultakin täydeltä lomanmääräytymiskaudelta suoritettava palkka kahdelta ja puolelta päivältä.

19 §

Lomakorvauksen laskeminen ja antaminen eräissä tapauksissa

Edellä 18 §:ssä ja tässä pykälässä tarkoitettu oikeus lomakorvaukseen on myös asevelvollisena varusmiespalvelustaan tai siviilipalvelusvelvollisena siviilipalvelustaan suorittamaan ryhtyvällä työntekijällä, vaikka hänen työsuhteensa ei ole päättynyt.

24 §

Poikkeukset lain säännöksistä

Työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, on mitätön. Tällaisen määräyksen sijasta on noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä tai, jos se ei ole mahdollista, säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvälisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpanu Euroopan unionin säädökset.

26 §

Ulkomaalaiselle työntantajalle myönnettävä poikkeuslupa

Jos suomalainen alus tai sen osa on luovutettu ulkomaalaisen käyttöön, työ- ja elinkei-

noministeriö voi aluksen omistajan hakemuksesta, varattuaan merimiesasiain neuvotelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen, vapauttaa ulkomaalaisen työntäjän noudattamasta tämän lain säännöksiä joko osittain tai kokonaan. Poikkeusta ei voida myöntää 2 §:ssä säädetystä vuosiloman piituksesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää vain, kun siihen on painavia syitä. Ennen luvan myöntämistä on pyrittävä varmistamaan, ettei poikkeusluvan myöntäminen aiheuta olennaisia muutoksia työntekijöiden tässä laissa säädettyyn asemaan. Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

27 §

Poikkeusluvan ehdot

Edellä 26 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää vain määräajaksi ja siihen voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

Poikkeusluvan saaneen työntäjän tai aluksen päällikön on viivytyksettä ilmoitettava työ- ja elinkeinoministeriölle luvan perusteena olevien olosuhteiden muutoksista. Sanotuissa olosuhteissa tapahtuneiden muutosten vuoksi poikkeuslupaan liitettyjä ehtoja voidaan muuttaa. Jos muutosten katsotaan vaarantavan työntekijöiden edellä tarkoitettua asemaa, poikkeuslupa voidaan peruuttaa.

Lupa voidaan peruuttaa myös, jos siinä asetettuja ehtoja ei noudateta.

29 §

Nähtävänäpito

Työntäjän on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Ulkomaanliikenteessä toimivissa aluksissa asiakirjojen on oltava nähtävillä myös englanninkielisinä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**merityöaikalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merityöaikalain (296/1976) 16, 16 a ja 16 b § ja
muutetaan 14 §:n 2 momentti, 19 b §:n 3 momentti, 20 b §:n 1 ja 4 momentti ja 21 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 20 b §:n 1 ja 4 momentti ja 21 § laissa 151/2001 sekä 19 b §:n
 3 momentti laissa 969/2008, seuraavasti:

14 §

Vastikkeena suoritettava ylityökorvaus

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vapaa-aikaa annettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä merimiesten vuosilomaissa (433/1984) on säädetty vuosilomapalkan maksamisesta, loman antamissatamasta sekä loman ajankohdan ilmoittamisesta.

19 b §

Miehistön vaihtokustannusten korvaaminen

Työnantajalla ei ole tämän pykälän nojalla oikeutta saada valtiolta korvausta merityösopimuslain (/) 3 luvun 4 §:ssä eikä merimiesten vuosilomalain 16 §:ssä tarkoitetuista matkoista.

20 b §

Säännösten pakottavuus ja poikkeaminen valtakunnallisella työehtosopimuksella

Työnantajien ja työntekijöiden yhdistyksillä, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, oi-

keus sopia toisin siitä, mitä 3—9 §:ssä, 12 ja 14 §:ssä sekä 19 ja 19 a §:ssä säädetään. Säännöllinen viikoittainen työaika ei kuitenkaan saa keskimäärin ylittää 40 tuntia enintään 52 viikon ajanjakson aikana.

Työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltäjä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, on mitätön. Tällaisen määräyksen sijasta on noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä tai, jos se ei ole mahdollista, säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvälisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpantu Euroopan unionin säädökset.

21 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Asiakirjojen on oltava nähtävillä myös englanninkielisinä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti, 12 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti, 22 §:n 4 momentti ja 24 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 1 momentti laissa 336/1996 sekä 12 §:n 3 momentti ja 22 §:n 4 momentti laissa 152/2001, seuraavasti:

7 §

Valmiusajat ja työaika

Jos työntekijä on merityösopimuslain (/) 4 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tai siihen rinnastettavalla tavalla taikka muutoin sopimuksen mukaan velvollinen määräaikoina oleskelemaan vapaa-aikanaan aluksessa ja olemaan tarvittaessa heti valmiina ryhtymään työhön, on valmiuteen käytetty aika luettava kokonaisuudessaan työaikaan.

8 §

Vuorokautinen ylityö

Työntekijä on korvausta vastaan velvollinen tekemään ylityötä 4 §:n 1 momentissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi enintään 16 tuntia viikossa. Työaika vuorokaudessa saa olla kuitenkin enintään 14 tuntia. Näistä enimmäisajoista työ- ja elinkeinoministeriö voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia varattuun merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Poikkeusluvan ehtoina on, että ylityö tehdään työntekijän suostumuksella ja että on sovittu aluksessa noudatettavasta 18 §:ssä tarkoitetusta vuorottelujärjestelmästä tai työaika tasoitetaan kolmen kuukauden aikana vastaamaan edellä säädettyjä enimmäismääriä. Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

12 §

Vuorokautinen lepoaika

Vahtihenkilöstölle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika. Lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon siten, että toisen jaksoista on kestävä yhdenjaksoisesti vähintään kuusi tuntia. Vahtihenkilöstön lepoaikaa voidaan lyhentää 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos työntekijälle annetaan jokaisen seitsemän päivän ajanjakson aikana vähintään 70 tunnin lepoaika.

16 §

Ylityön korvauksena annettava vapaa-aika

Edellä 13 ja 14 §:ssä tarkoitettua vapaa-aikaa annettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä merimiesten vuosilomalaisissa (433/1984) säädetään vuosilomapalkan laskemisesta ja maksamisesta sekä loman ajankohdan ilmoittamisesta. Jos vapaa-aika annetaan työntekijän pyynnöstä poikkeuksellisesti lyhyehkönä, enintään kolmen päivän pituisena vapaana, voidaan sen ajankohdasta sopia sen estämättä, mitä edellä säädetään työnantajan ilmoitusvelvollisuudesta.

22 §

Säännösten pakottavuus

Työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, on mitätön. Tällaisen määräyksen sijasta on noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä tai, jos se ei ole mahdollista, säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvä-

lisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpanu Euroopan unionin säädökset.

24 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Anni Sinnemäki*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

merimiesten vuosilomalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merimiesten vuosilomalain (433/1984) 36 § ja
muutetaan 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentin 2, 4, 5, 12 ja 13 kohta, 4, 6, 12 ja 14 §, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 19 §:n 3 momentti, 24 §:n 4 momentti sekä 26, 27 ja 29 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentin 4 kohta laissa 782/1988 ja 5 kohta laissa 1441/1992, 4 § osaksi laissa 592/1986, 6 § ja 16 §:n 2 momentti laissa 592/1986, 14 ja 27 § osaksi laissa 334/1996 ja 26 § laissa 334/1996, 17 §:n 2 momentti laissa 954/2000 ja 24 §:n 4 momentti laissa 153/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta myöskään työhön, jota on pidettävä pelkästään tilapäisenä tarkastus-, huolto-, luotsaus- tai muuna näihin rinnastettavana työnä tai jota tehdään seuraamatta alusta vain sen ollessa kiinnitettynä laituriin tai varmalla ankkuripaikalla, jos mainitut työt kuuluvat vuosilomalain (272/73) alaan.

Tätä lakia ei sovelleta myöskään työhön, jota on pidettävä pelkästään tilapäisenä tarkastus-, huolto-, luotsaus- tai muuna näihin rinnastettavana työnä *tai* jota tehdään seuraamatta alusta vain sen ollessa kiinnitettynä laituriin tai varmalla ankkuripaikalla, jos mainitut työt kuuluvat vuosilomalain (162/2005) alaan.

2 §

2 §

Vuosiloman pituus

Vuosiloman pituus

Työntekijän on oikeus saada vuosilomaa kaksi ja yksi kuudesosa arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Työntekijällä, jonka työsuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti yli vuoden, on oikeus saada lomaa kaksi ja puoli arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Jos loman pituutta laskettaessa lomapäivien luvuksi ei tule kokonaisluku, on päivän osa annettava täytenä lomapäivänä.

Työntekijällä on oikeus saada vuosilomaa kaksi ja puoli arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Jos loman pituutta laskettaessa lomapäivien luvuksi ei tule kokonaisluku, on päivän osa annettava täytenä lomapäivänä.

3 §

Työssäolopäivien veroiset päivät

Työssäolopäivien veroisina pidetään myös niitä päiviä, joina työntekijä työsuhteen kes-
täessä on ollut estynyt suorittamasta työtä:

2) reservin harjoituksen tai ylimääräisen palveluksen takia, jos hän on palannut työhön välittömästi tällaisen esteen lakattua;

4) työterveyshuoltolaissa (743/78) tai merimiehen lääkärintarkastuksista annetussa asetuksessa (476/80) tarkoitetun tai työnantajan määräämän tahi sairaudesta taikka tapaturmasta johtuvan lääkärintarkastuksen vuoksi;

5) merimieslain (423/78) säädetyn erityis-äitiys-, äitiys-, isyys- tai vanhempainloman aikana;

12) opintovapaalaissa (273/79) tarkoitetun opintovapaan johdosta, kuitenkin enintään 30 päivää kahden peräkkäisen lomanmääräytymiskauden ajalta, jos työntekijä on välittömästi opintovapaan jälkeen palannut työnantajan hänelle osoittamaan työhön;

13) oppisopimuslain (422/67) mukaiseen, voimassa olevan oppisopimuksen edellyttämään tietopuoliseen koulutukseen osallistumisen takia;

4 §

Vuosilomaoikeus

Työntekijällä on oikeus vuosilomaan kuuden täyden lomanmääräytymiskuukauden kulu-
tuttua työsuhteen alkamisesta ja tämän jäl-
keen aina kuuden kuukauden välein (*loman-
määräytymiskausi*) edellisen vuosilomaoi-
keuden syntymisestä.

Jos työntekijä on ollut merimieslain 32 §:n 1 momentissa tarkoitetulla hoitovapaalla, opintovapaalaissa tarkoitetulla opintovapaalla, asevelvollisena vakinaista palvelustaan suorittamassa tai jostain muusta tällaisesta syystä työsuhteen kestäessä estynyt suoritta-

3 §

Työssäolopäivien veroiset päivät

Työssäolopäivien veroisina pidetään myös niitä päiviä, joina työntekijä työsuhteen kes-
täessä on ollut estynyt suorittamasta työtä:

2) *kertausharjoituksen*, ylimääräisen palveluksen *tai täydennyspalveluksen* takia, jos hän on palannut työhön välittömästi tällaisen esteen lakattua;

4) työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tai *laivaväen lääkärintarkastuksista annetussa laissa (/)* tarkoitetun tai työnantajan määräämän *tai* sairaudesta taikka tapaturmasta johtuvan lääkärintarkastuksen vuoksi;

5) *merityösopimuslain (/) 5 luvussa* sääde-
tyn *äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhem-
painvapaan* aikana;

12) opintovapaalaissa (273/1979) tarkoite-
tun opintovapaan johdosta, kuitenkin enin-
tään 30 päivää kahden peräkkäisen loman-
määräytymiskauden ajalta, jos työntekijä on
välittömästi opintovapaan jälkeen palannut
työnantajan hänelle osoittamaan työhön;

13) *ammattillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998)* mukaiseen, voimassa olevan oppisopimuksen edellyttämään tietopuoliseen *opetukseen* osallistumisen takia;

4 §

Vuosilomaoikeus

Työntekijällä on oikeus vuosilomaan kuu-
den täyden lomanmääräytymiskuukauden ku-
luttua työsuhteen alkamisesta ja tämän jäl-
keen aina kuuden kuukauden välein (*loman-
määräytymiskausi*) edellisen vuosilomaoi-
keuden syntymisestä.

Jos työntekijä on ollut *merityösopimuslain 5 luvun 3 §:ssä* tarkoitetulla hoitovapaalla, opintovapaalaissa tarkoitetulla opintovapaalla, asevelvollisena *varusmiespalvelustaan tai siviilipalvelusvelvollisena siviilipalvelustaan* suorittamassa taikka jostain muusta tällais-

masta työtä aikana, jota 3 §:n mukaan ei pidetä työssäoloajan veroisena vuosilomaa määrättäessä, alkaa uusi kuuden täyden lomanmääräytymiskauden pituinen jakso, jollei toisin sovita, 1 momentissa säädetystä poiketen, kun työntekijä palaa takaisin työhön.

ta syystä työsuhteen kestäessä estynyt suorittamasta työtä aikana, jota 3 §:n mukaan ei pidetä työssäoloajan veroisena vuosilomaa määrättäessä, alkaa uusi kuuden täyden lomanmääräytymiskauden pituinen jakso, jollei toisin sovita, 1 momentissa säädetystä poiketen, kun työntekijä palaa takaisin työhön.

6 §

Vuosiloman antaminen eräissä tapauksissa

Edellä 5 §:ssä säädetystä riippumatta voidaan työntekijälle antaa vuosiloma tai sen osa merimieslain 32 §:n 1 momentissa tarkoitetun äitiys-, isyys- tai vanhempainloman taikka hoitovapaan yhteydessä.

Mikäli työntekijällä on kertynyttä vuosilomaa 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun lomanmääräytymiskauden alkaessa työntekijän palatessa työhön, voidaan tämä loma antaa sanotulta lomanmääräytymiskaudelta annettavan vuosiloman yhteydessä.

12 §

Asevelvollisuusajan vaikutus työsuhteen jatkumisaikaan

Edellä 2 §:n 1 momentissa ja jäljempänä 19 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ei työsuhteen jatkumisaikaan lueta sitä aikaa, jolloin työ on keskeytynyt sen johdosta, että työntekijä asevelvollisena on ollut suorittamassa vakinaista palvelusta.

14 §

Luontoisedut vuosiloman aikana

Palkkaan kuuluvat luontoisedut on vuosiloman aikana annettava vähentämättöminä.

Jos työntekijä ei loman aikana käytä hyväkseen luontoisetuja, hänellä on oikeus saada niistä rahakorvaus myös sunnuntailta, kirkolliselta juhlapyhältä, itsenäisyyspäivältä, joul- ja juhannusaatolta, pääsiäislauantailta sekä vapunpäivältä. Jollei luontoisedun suuremmasta rahakorvauksesta ole sovittu, se lasketaan niiden perusteiden mukaan, jotka työmi-

6 §

Vuosiloman antaminen eräissä tapauksissa

Edellä 5 §:ssä säädetystä riippumatta voidaan työntekijälle antaa vuosiloma tai sen osa *merityösopimuslain 5 luvussa* tarkoitetun äitiys-, *erityisäitiys*-, isyys- tai vanhempainvapaan taikka hoitovapaan yhteydessä.

Jos työntekijällä on kertynyttä vuosilomaa 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun lomanmääräytymiskauden alkaessa *hänen palatessaan* työhön, voidaan tämä loma antaa *mainitulta* lomanmääräytymiskaudelta annettavan vuosiloman yhteydessä.

12 §

Asevelvollisuus- ja siviilipalvelusajan vaikutus työsuhteen jatkumisaikaan

Edellä 2 §:n 1 momentissa ja jäljempänä 19 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työsuhteen jatkumisaikaan ei lueta sitä aikaa, *jona* työ on keskeytynyt sen johdosta, että työntekijä on ollut asevelvollisena suorittamassa *varusmiespalvelusta tai siviilipalvelusvelvollisena siviilipalvelusta*.

14 §

Luontoisedut vuosiloman aikana

Palkkaan kuuluvat luontoisedut on vuosiloman aikana annettava vähentämättöminä.

Jos työntekijä ei loman aikana käytä hyväkseen luontoisetuja, hänellä on oikeus saada niistä rahakorvaus myös sunnuntailta, kirkolliselta juhlapyhältä, itsenäisyyspäivältä, joul- ja juhannusaatolta, pääsiäislauantailta sekä vapunpäivältä. Jollei luontoisedun suuremmasta rahakorvauksesta ole sovittu, se lasketaan niiden perusteiden mukaan, jotka

nisteriö vahvistaa varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen.

työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen.

16 §

Vuosilomamatkat

Työntekijällä ei kuitenkaan ole oikeutta 1 momentissa tarkoitettuihin vapaisiin matkoihin, jos hän on aikaisemmin saman lomanmääräytymiskauden aikana saanut vastaavan etuuden, eikä myöskään sellaiselta lomanmääräytymiskaudelta, jonka aikana hän on käyttänyt merimieslain 54 §:n 3 momentissa säädetyn oikeuden vapaisiin matkoihin, jos vuosiloma tai sen osa on annettu 6 §:n mukaisesti merimieslain 32 §:n 1 momentissa tarkoitetun äitiys-, isyys- tai vanhempainloman taikka hoitovapaan yhteydessä.

16 §

Vuosilomamatkat

Työntekijällä ei kuitenkaan ole oikeutta 1 momentissa tarkoitettuihin vapaisiin matkoihin, jos hän on aikaisemmin saman lomanmääräytymiskauden aikana saanut vastaavan etuuden, eikä myöskään sellaiselta lomanmääräytymiskaudelta, jonka aikana hän on käyttänyt *merityösopimuslain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa* säädetyn oikeuden vapaisiin matkoihin, jos vuosiloma tai sen osa on annettu 6 §:n mukaisesti *merityösopimuslain 5 luvussa* tarkoitetun äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan taikka hoitovapaan yhteydessä.

17 §

Vapaiden matkojen kustannukset ja matkojen järjestäminen

Edellä 16 §:ssä tarkoitetut matkat järjestää työnantaja. Työnantajan oikeus saada 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista korvusta valtiolta raukeaa, jollei niitä ole haettu yhden vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana oikeus korvaukseen on syntynyt.

17 §

Vapaiden matkojen kustannukset ja matkojen järjestäminen

Edellä 16 §:ssä tarkoitetut matkat järjestää työnantaja. *Hakemus matkakustannusten korvaamisesta tehdään kirjallisesti työ- ja elinkeinoministeriölle.* Työnantajan oikeus korvaukseen *valtion varoista* raukeaa, jollei sitä ole haettu yhden vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana oikeus korvaukseen on syntynyt. *Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

18 §

Lomakorvaus työsuhteen päättyessä

Lomakorvauksena on kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta suoritettava palkka *kahdelta ja yhdeltä kuudesosa päivältä.* Jos työsuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti

18 §

Lomakorvaus työsuhteen päättyessä

Lomakorvauksena on kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta suoritettava palkka kahdelta ja puolelta päivältä.

Voimassa oleva laki

yli vuoden, on lomakorvauksena vastaavasti suoritettava palkka kahdelta ja puolelta päivältä.

19 §

Lomakorvauksen laskeminen ja antaminen eräissä tapauksissa

Edellä 18 §:ssä ja tässä pykälässä tarkoitettu oikeus lomakorvaukseen on myös asevelvollisena vakainaista palvelusta suorittamaan ryhtyvällä työntekijällä, vaikka hänen työsuhteensa ei ole päättynyt.

24 §

Poikkeukset lain säännöksistä

Tämän pykälän nojalla ei saa sopia poikkeuksista, jotka ovat ristiriidassa Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen kanssa.

26 §

Ulkomaalaiselle työnantajalle myönnettävä poikkeuslupa

Jos suomalainen alus tai sen osa on luovutettu ulkomaalaisen käyttöön, työministeriö voi aluksen omistajan hakemuksesta, varattuun merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen, vapauttaa ulkomaalaisen työnantajan noudattamasta tämän lain säännöksiä joko osittain tai kokonaan.

19 §

Lomakorvauksen laskeminen ja antaminen eräissä tapauksissa

Edellä 18 §:ssä ja tässä pykälässä tarkoitettu oikeus lomakorvaukseen on myös asevelvollisena *varusmiespalvelustaan tai siviilipalvelusvelvollisena siviilipalvelustaan* suorittamaan ryhtyvällä työntekijällä, vaikka hänen työsuhteensa ei ole päättynyt.

24 §

Poikkeukset lain säännöksistä

Työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, on mitätön. Tällaisen määräyksen sijasta on noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä tai, jos se ei ole mahdollista, säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvälisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpantu Euroopan unionin säädökset.

26 §

Ulkomaalaiselle työnantajalle myönnettävä poikkeuslupa

Jos suomalainen alus tai sen osa on luovutettu ulkomaalaisen käyttöön, *työ- ja elinkeinoministeriö* voi aluksen omistajan hakemuksesta, varattuun merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen, vapauttaa ulkomaalaisen työnantajan noudattamasta tämän lain säännöksiä joko osittain tai kokonaan. *Poikkeusta ei voida myöntää 2 §:ssä säädetystä vuosiloman pituudesta.*

Edellä 1 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää vain, kun siihen on painavia syitä. Ennen luvan myöntämistä on pyrittävä varmistamaan, ettei poikkeusluvan myöntäminen aiheuta olennaisia muutoksia työntekijöiden tässä laissa säädettyyn asemaan.

27 §

Poikkeusluvan ehdot

Edellä 26 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää vain määräajaksi ja siihen voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

Poikkeusluvan saaneen työnantajan tai aluksen päällikön on viivytyksettä ilmoitettava työministeriölle luvan perusteena olevien olosuhteiden muutoksista. Sanotuissa olosuhteissa tapahtuneiden muutosten vuoksi poikkeuslupaun liitettyjä ehtoja voidaan muuttaa. Jos muutosten katsotaan vaarantavan työntekijöiden edellä tarkoitettua asemaa, poikkeuslupa voidaan peruuttaa.

Lupa voidaan peruuttaa myös, jos siinä asetettuja ehtoja ei noudateta.

29 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset ja määräykset työntekijäin nähtävänä aluksessa tai merimieslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettussa kotimaanliikenteessä muussa sopivassa paikassa.

36 §

Katselmus

Milloin työntekijän lomalle lähdön tai lomalta paluun johdosta on toimitettava päästö- ja

Edellä 1 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää vain, kun siihen on painavia syitä. Ennen luvan myöntämistä on pyrittävä varmistamaan, ettei poikkeusluvan myöntäminen aiheuta olennaisia muutoksia työntekijöiden tässä laissa säädettyyn asemaan. *Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallinto-lainkäyttölaissa säädetään.*

27 §

Poikkeusluvan ehdot

Edellä 26 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää vain määräajaksi ja siihen voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

Poikkeusluvan saaneen työnantajan tai aluksen päällikön on viivytyksettä ilmoitettava työ- ja elinkeinoministeriölle luvan perusteena olevien olosuhteiden muutoksista. Sanotuissa olosuhteissa tapahtuneiden muutosten vuoksi poikkeuslupaun liitettyjä ehtoja voidaan muuttaa. Jos muutosten katsotaan vaarantavan työntekijöiden edellä tarkoitettua asemaa, poikkeuslupa voidaan peruuttaa.

Lupa voidaan peruuttaa myös, jos siinä asetettuja ehtoja ei noudateta.

29 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Ulkomaanliikenteessä toimivissa aluksissa asiakirjojen on oltava nähtävillä myös englanninkielisinä.

(36 § kumotaan)

Voimassa oleva laki

ottokatselmuksia, katselmukset on suoritettava palkkiotta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

2.

Laki

merityöaikalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merityöaikalain (296/1976) 16, 16 a ja 16 b § ja
muutetaan 14 §:n 2 momentti, 19 b §:n 3 momentti, 20 b §:n 1 ja 4 momentti ja 21 §,
sellaisina kuin niistä ovat 20 b §:n 1 ja 4 momentti ja 21 § laissa 151/2001 sekä 19 b §:n
3 momentti laissa 969/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Vastikkeena suoritettava ylityökorvaus

Vastikkeena suoritettava ylityökorvaus

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vapaa-aikaa annettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä merimiesten vuosilomaissa 353/75 on säädetty vuosilomapalkan maksamisesta, loman antamissatamasta sekä loman ajankohdan ilmoittamisesta.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vapaa-aikaa annettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä merimiesten vuosilomaissa (433/1984) on säädetty vuosilomapalkan maksamisesta, loman antamissatamasta sekä loman ajankohdan ilmoittamisesta.

16 §

(16 § kumotaan)

Työministeriön poikkeuslupa

Työministeriö voi erityisestä syystä, varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen, myöntää yksittäistapauksessa poikkeuksen tämän lain soveltamisesta.

Poikkeusta ei saa myöntää, jos se on ristiriidassa Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen kanssa.

16 a §

(16 a § kumotaan)

*Ulkomaalaiselle työnantajalle myönnettävä
poikkeuslupa*

Jos suomalainen alus tai sen osa on luovutettu ulkomaalaisen käyttöön, työministeriö voi aluksen omistajan hakemuksesta, varataaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen, vapauttaa ulkomaalaisen työnantajan noudattamasta tämän lain säännöksiä joko osittain tai kokonaan.

Poikkeuslupa voidaan myöntää vain, kun siihen on painavia syitä. Ennen luvan myöntämistä on pyrittävä varmistamaan, ettei poikkeusluvan myöntäminen aiheuta olennaisia muutoksia työntekijöiden tässä laissa säädettyyn asemaan.

16 b §

(16 b § kumotaan)

Poikkeusluvan ehdot

Edellä 16 a §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää vain määräajaksi ja siihen voidaan liittää tarpeelliseksi katsottavia ehtoja

Poikkeusluvan saaneen työnantajan tai aluksen päällikön on viivytyksettä ilmoitettava työministeriölle luvan perusteena olevien olosuhteiden muutoksista. Sanotuissa olosuhteissa tapahtuneiden muutosten vuoksi poikkeuslupaan liitetyt ehtoja voidaan muuttaa. Jos muutosten katsotaan vaarantavan työntekijöiden edellä tarkoitettua asemaa, poikkeuslupa voidaan peruuttaa.

Lupa voidaan peruuttaa myös, jos siinä asetettuja ehtoja ei noudateta.

19 b §

19 b §

Miehistön vaihtokustannusten korvaaminen

Miehistön vaihtokustannusten korvaaminen

Työnantajalla ei ole tämän pykälän nojalla oikeutta saada valtiolta korvausta merimieslain (423/1978) 52—56 §:ssä tai merimiesten vuosilomalain (433/1984) 16 §:ssä tarkoitetuista matkoista.

Työnantajalla ei ole tämän pykälän nojalla oikeutta saada valtiolta korvausta *merityösopimuslain (/) 3 luvun 4 §:ssä* eikä merimiesten vuosilomalain 16 §:ssä tarkoitetuista matkoista.

20 b §

Säännösten pakottavuus ja poikkeaminen valtakunnallisella työehtosopimuksella

Työnantajien *yhdistyksillä* ja työntekijöiden yhdistyksillä, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, oikeus sopia toisin siitä, mitä 3—9 §:ssä sekä 19 ja 19 a §:ssä säädetään. *Lisäksi tällaisella työehtosopimuksella voidaan poiketa 12 ja 14 §:n säännöksistä niiden työntekijöiden osalta, joiden työ- ja vapaa-aikajaksot määräytyvät työehtosopimukseen perustuvan vuorottelujärjestelmän mukaan.* Säännöllinen viikoittainen työaika ei kuitenkaan saa keskimäärin ylittää 40 tuntia enintään 52 viikon ajanjakson aikana.

Tämän pykälän nojalla ei saa sopia poikkeuksista, jotka ovat ristiriidassa Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen kanssa.

21 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä sopivassa paikassa aluksella työntekijöiden nähtävänä tämä laki ja sen nojalla annetut täytäntöönpanomääräykset sekä asianomaisen viranomaisen päätös niistä myönnetyistä poikkeuksista. *Työnantajan on pidettävä nähtävillä myös 20 b §:n nojalla sovitut työehtosopimusmääräykset.*

20 b §

Säännösten pakottavuus ja poikkeaminen valtakunnallisella työehtosopimuksella

Työnantajien ja työntekijöiden yhdistyksillä, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, oikeus sopia toisin siitä, mitä 3—9 §:ssä, 12 ja 14 §:ssä sekä 19 ja 19 a §:ssä säädetään. Säännöllinen viikoittainen työaika ei kuitenkaan saa keskimäärin ylittää 40 tuntia enintään 52 viikon ajanjakson aikana.

Työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, on mitätön. Tällaisen määräyksen sijasta on noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä tai, jos se ei ole mahdollista, säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvälisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpantu Euroopan unionin säädökset.

21 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Asiakirjojen on oltava nähtävillä myös englanninkielisinä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti, 12 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti, 22 §:n 4 momentti ja 24 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 1 momentti laissa 336/1996 sekä 12 §:n 3 momentti ja 22 §:n 4 momentti laissa 152/2001, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 §

7 §

*Valmiusajat ja työaika**Valmiusajat ja työaika*

Jos työntekijä on merimieslain (423/78) 10 §:ssä tarkoitettulla tai siihen rinnastettavalla tavalla taikka muutoin sopimuksen mukaan velvollinen määräaikoina oleskelemaan vapaa-aikanaan aluksessa ja olemaan tarvittaessa heti valmiina ryhtymään työhön, on valmiuteen käytetty aika luettava kokonaisuudessaan työaikaan.

Jos työntekijä on *merityösopimuslain* (/) 4 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tai siihen rinnastettavalla tavalla taikka muutoin sopimuksen mukaan velvollinen määräaikoina oleskelemaan vapaa-aikanaan aluksessa ja olemaan tarvittaessa heti valmiina ryhtymään työhön, on valmiuteen käytetty aika luettava kokonaisuudessaan työaikaan.

8 §

8 §

*Vuorokautinen ylityö**Vuorokautinen ylityö*

Työntekijä on korvausta vastaan velvollinen tekemään ylityötä 4 §:n 1 momentissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi enintään 16 tuntia viikossa. Työaika vuorokaudessa saa olla kuitenkin enintään 14 tuntia. Näistä enimmäisajoista työministeriö voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Poikkeusluvan ehtoina on, että ylityö tehdään työntekijän suostumuksella ja että on sovittu aluksessa noudatettavasta 18 §:ssä tarkoitettusta vuorottelujärjestelmästä tai työaika tasoitetaan kolmen kuukauden aikana vastaamaan edellä säädettyjä enimmäismääriä.

Työntekijä on korvausta vastaan velvollinen tekemään ylityötä 4 §:n 1 momentissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi enintään 16 tuntia viikossa. Työaika vuorokaudessa saa olla kuitenkin enintään 14 tuntia. Näistä enimmäisajoista *työ- ja elinkeinoministeriö* voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Poikkeusluvan ehtoina on, että ylityö tehdään työntekijän suostumuksella ja että on sovittu aluksessa noudatettavasta 18 §:ssä tarkoitettusta vuorottelujärjestelmästä tai työaika tasoitetaan kolmen kuukauden aikana vastaamaan edellä säädettyjä enimmäismääriä. *Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

12 §

Vuorokautinen lepoaika

Vahtihenkilöstölle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika. Vahtihenkilöstön lepoaikaa voidaan lyhentää 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos työntekijälle annetaan jokaisen seitsemän päivän ajanjakson aikana vähintään 70 tunnin lepoaika.

12 §

Vuorokautinen lepoaika

Vahtihenkilöstölle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika. *Lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon siten, että toisen jaksoista on kestävä yhdenjaksoisesti vähintään kuusi tuntia.* Vahtihenkilöstön lepoaikaa voidaan lyhentää 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos työntekijälle annetaan jokaisen seitsemän päivän ajanjakson aikana vähintään 70 tunnin lepoaika.

16 §

Ylityön korvauksena annettava vapaa-aika

Edellä 13—14 §:ssä tarkoitettua vapaa-aikaa annettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä merimiesten vuosilomalaissa 353/75 on säädetty vuosilomapalkan laskemisesta ja maksamisesta sekä loman ajankohdan ilmoittamisesta. Jos vapaa-aika annetaan työntekijän pyynnöstä poikkeuksellisesti lyhyehkönä, enintään kolmen päivän pituisena vapaana, voidaan sen ajankohdasta sopia sen estämättä, mitä edellä on säädetty työnantajan ilmoitusvelvollisuudesta.

16 §

Ylityön korvauksena annettava vapaa-aika

Edellä 13 ja 14 §:ssä tarkoitettua vapaa-aikaa annettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä merimiesten vuosilomalaissa (433/1984) säädetään vuosilomapalkan laskemisesta ja maksamisesta sekä loman ajankohdan ilmoittamisesta. Jos vapaa-aika annetaan työntekijän pyynnöstä poikkeuksellisesti lyhyehkönä, enintään kolmen päivän pituisena vapaana, voidaan sen ajankohdasta sopia sen estämättä, mitä edellä säädetään työnantajan ilmoitusvelvollisuudesta.

22 §

Säännösten pakottavuus

Tämän pykälän nojalla ei saa sopia poikkeuksista, jotka ovat ristiriidassa Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen kanssa.

22 §

Säännösten pakottavuus

Työehtosopimuksen määräys, jolla heikennetään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjä tai Euroopan unionin säädösten mukaisia työntekijöiden etuja vastaavia etuja, on mitätön. Tällaisen määräyksen sijasta on noudatettava kansainvälisen sopimuksen määräyksiä tai Euroopan unionin säädöksiä tai, jos se ei ole mahdollista, säännöksiä, joilla on saatettu voimaan kansainvälisen sopimuksen määräykset tai täytäntöönpantu Euroopan unionin säädökset.

24 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset ja määräykset nähtävänä aluksessa tai muussa sopivassa paikassa.

24 §

Nähtävänäpito

Työnantajan on pidettävä tämä laki ja sen nojalla annetut säännökset työntekijöiden vapaasti saatavilla työpaikalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .